

Családi ház kertje
Hétvégi ház kertje
Óvodakert, iskolakert
Madárbarát kertek

A családi házak kertje

- Hálás feladat
- Aprólékos kidolgozás
- Magas szintű fenntartás
- Igényes növények is alkalmazhatók

- Egyedi használatú kertek
- Közös használatú kertek

Tervezendő kerttípusok a családok számára

- családi ház kertjének tervezése
- villakert tervezése
- társasházak környezete, zöldfelülete; társasházkert és lakópark tervezés (kertrendezés a közös használatú kertekben)
- belső udvar tervezés
- teraszkert tervezés

Követelmények a családi ház kertjével szemben

- A családi adottságok figyelembe vétele
- A kertet az év minden szakában használják
- Kis-és közepes méretű díszfák alkalmazhatók (korlátozott terület miatt)
- A talajtakarók jelentősége a felszabdalt területen
- A kúszócserjék alkalmazásának jelentősége
- Különlegességek telepíthetősége, egyediség, nincs lopásveszély (pl. *gránátalma*, *selyemakác*, *kaktuszok*, *babérsom*...)
- Az egynyári és évelők aránya nagyobb lehet: barátságos, tarka színekkel (max. 5-10%), helybe vethetőség is
- Vigyázat a mérgező növényekkel!, gyereksarok!
- Gyakran vegyes használat: díszkert és a haszonkert, elkülönítésük, átmeneteik
- De: díszkertbe illeszthető gyümölcsfák (*dió*, *naspolya*, *meggy*, *szilva*, *cseresznye*, *mandula*....

Sok ápolást igényel: őszibarack, alma, körte.

Szőlő: sok esetben lugasként

A kerítés mellett jól mutat még: tüskétlen szeder, málna, ribiszke, josta.

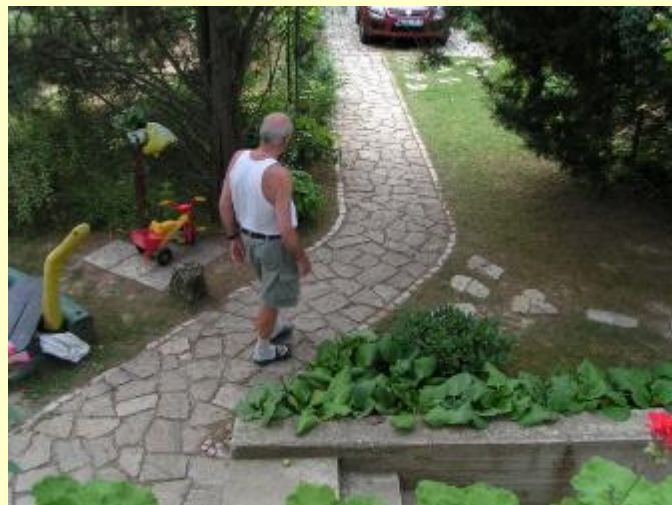
Fontos a kerítéstől mért ültetési távolságok betartása!

Szőlő, nyírott sövény 50 cm, magas cserjék 100 cm, fák 200 cm. (Sajnos ezt a szomszédok nem tartják be, de nem baj, az ő fájukról is esszük a gyümölcsöt! /DE: Leyland-ciprustól Szenvedők Társasága)

Nyári séta egy családi ház kertjében a Budai-hegyekben délnyugati fekvés – tervezett kert

SD KERT
www.s-d.hu

sd

Séta egy családi ház kertjében, Zombán – spontán kert (néhai parasztkert)

*Jacobinia
carnea*
régj, ritka
cserepes
virág

Hétféligi ház kertje

Közel áll a családi ház kertjéhez

Eltérések a családi ház kertjétől:

- **Használata szezonális jellegű:** áprilistól szeptemberig, legintenzívebb nyáron
- Minél messzebb a kert az állandó lakóhelytől, annál ritkább a használat
- Kora tavasszal vagy késő ősszel nyíló virágokat nem feltétlenül: nyári virágok
- **Alacsonyabb szintű fenntartás**, az öntözés akkor sem rendszeres, ha lenne rá lehetőség. Kerüljük az igényes, rendszeres növényápolást igénylő növényeket.

A fenntartás szintjét befolyásolja:

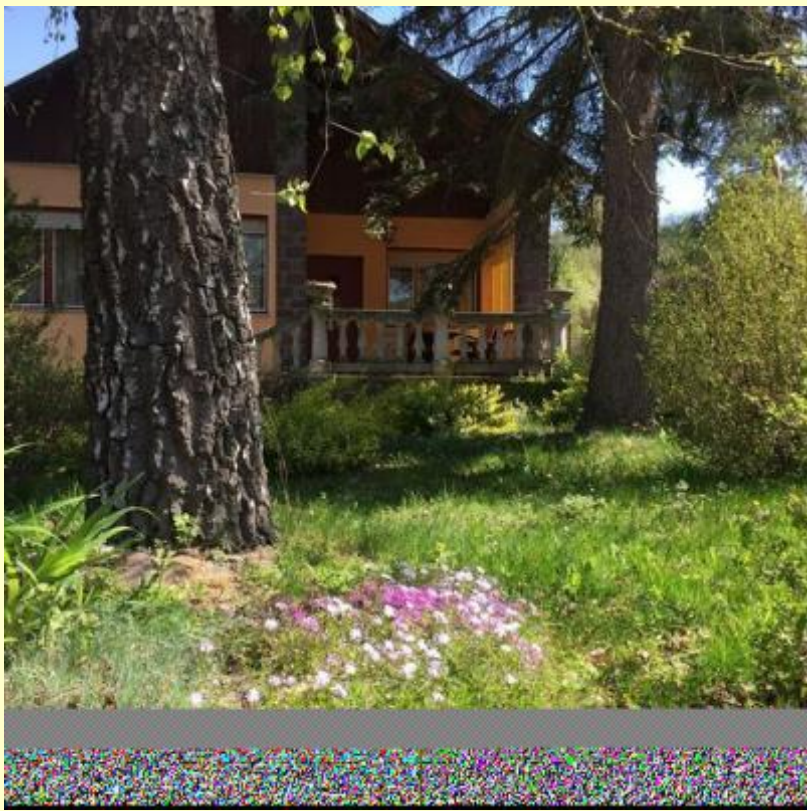
- A tulajdonos lakásának távolsága a kerttől, vagy anyagi helyzete – tud-e rendszeresen ott tartózkodni, a növényeket ápolni.
- Eredetileg hol lakik: kertés házban vagy a belvárosban, ahonnan szeretne kiszabadulni a hétvégeken.

A nyári gazdag virágdísz mediterrán félcserjékkel: *Hibiscus*, *Buddleja* fajták, *Vitex*, *Caryopteris*ek, nyáron virágzó kúszócserjék

Haszonnövények: gyümölcs (dió, cseresznye, meggy, birs, ! szelídgesztenye, szilva, körte, mandula, ...tájfajták jelentősége, **szőlő**), **zöldségnövények és fűszernövények a haszonkertben:** a zöldségeskert nagyon fenntartás igényes, csak kifejezett kérésre alakítsuk ki.

Spiraea cinerea

Viburnum carlcephalum

Rubus idaeus

Thuja occidentalis 'Smaragd'

Lunaria annua

Rubus caesius

Hibiscus syriacus

Óvodakert

- A belső tér folytatása, a természet megismerése, ismeretek , készségek fejlesztése
- Változatos, mindig élményt nyújtó kert kialakítása, a természet megismerése!!!!
- Minden évszakban nyújtson szép látványt a kert, jelezzük az évszakok váltakozását!
- Belvárosi és panelgyerekek
- Legyen viszonylag kis fenntartásigényű a kert: óvodai lehetőségek, funkciók, ökológiai adottságok, nincs szakképzett kertész
- Külső terektől elhatárolás, sűrű sövény (2-3 m széles) ültetése célszerű: Zaj- és porszűrő hatás

Speciális követelmények:

- Kerüljük a mérgező növényeket! Feltűnő, színes bogyók, tüskés-tövises növények veszélye. De: fűszernövények és nem mérgező gyógynövények megismertetése
- Énekesmadarak, más állatok megismertetése, madárbarát kertek, öko-óvodák
- Ehető termésű növények telepítése:
  - Nagy kert esetén külön zöldséges és gyümölcsös rész kialakítása: ismerkedés a kertészkedés alapjaival. Ne túl igényes növényekkel!
  - A gyümölcsök közül a kevés gondozást igénylőket ill. a nyáron vagy szeptemberben érőket részesítsük előnyben. Pl. dió, mogyoró összegyűjtése is. (Ha erre nincs lehetőség, a vadgesztenye vagy makk is jó játékszerűl szolgálhat.)
- „Mászófa” alkalmazása: EU-s szabványok! De a gyerekek kedvéért lehet ültetni egy tövétől ágas gyertyánt vagy törökmogyorót, mezei juhar stb.

Alakfák - nem ajánlott óvodákba és iskolákba

Ajánlott vetemények óvodakertbe

Képek a Karolina óvoda kertjéből, Bp. XI. kerület

Iskolakert

Sokrétű feladatok, változatos funkciók:

Fogadótér – iskolaépület díszes kerete:

Mindig dekoratív legyen

Zsibongótér: mozgás a szünetekben:

A fák a burkolt felületen faverembe kerüljenek

Sportkert: a testnevelés órákhoz:

gyorsan növekvő, oszlopos fafajok

Pihenő és tanuló kert a napköziseknek:

Valamely közeli társulás fafajaiból állhat

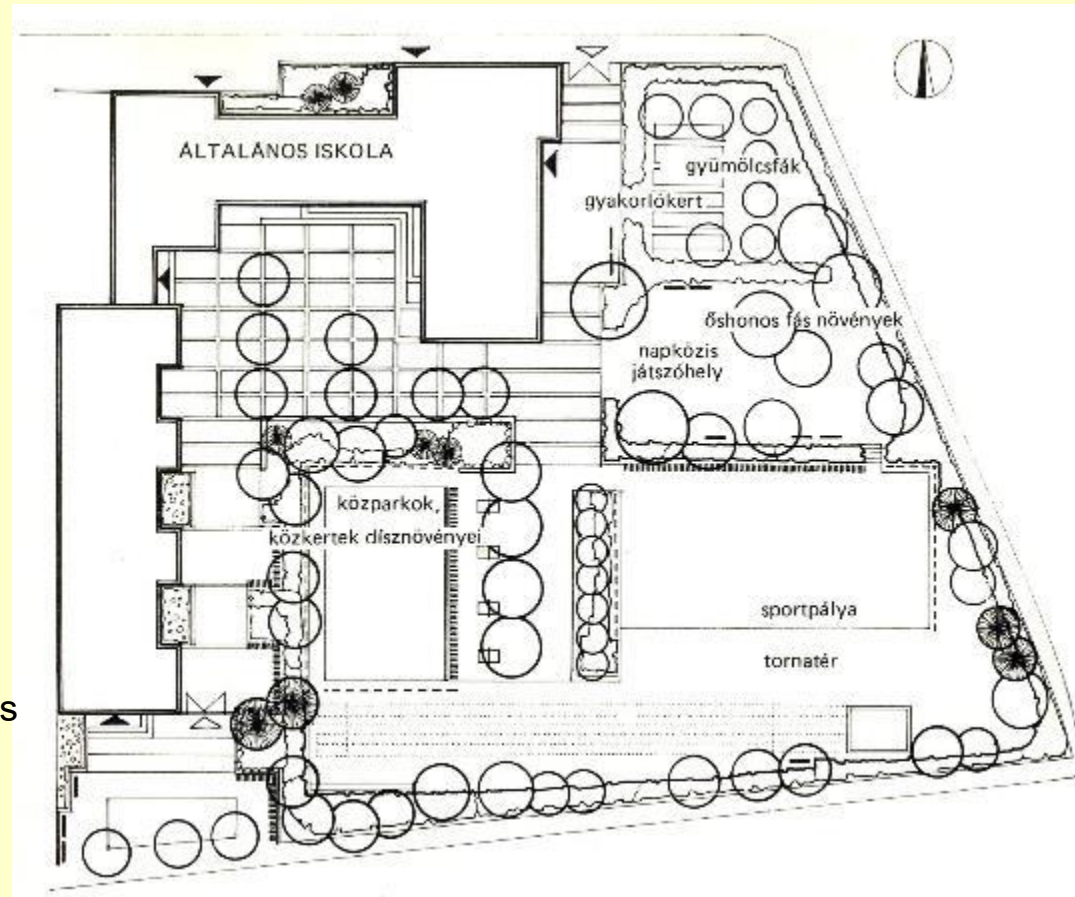
Gyümölcsös és zöldségekert: a biológia órákhoz. Ehető termésű növényeket csak ide tervezzünk.

Biológiai kert: középiskoláknak a rendszertani oktatáshoz

Ezen kívül változatos, színes növényalkalmazásra törekedjünk.

Az őshonos fajok megismertetése mellett a parkokban alkalmazott legfontosabb exótákat is mutassuk be.

Erősen tövises és mérgező növényeket ne alkalmazzunk! Kivétel a fogadótér, ahova nem lépnek be a gyerekek.

Újbudai Ádám Jenő Általános Iskola

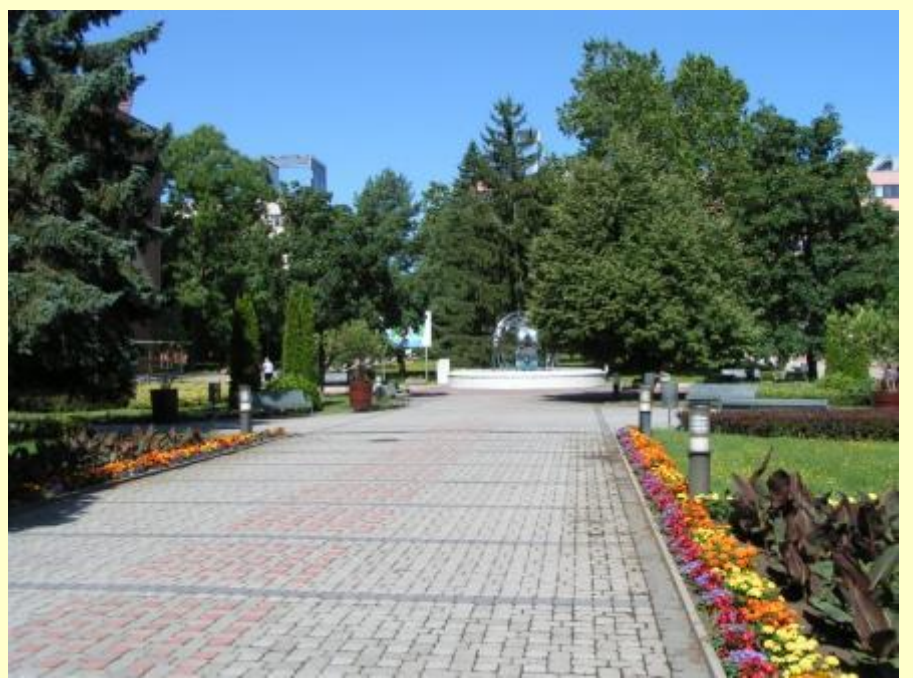

Debreceni Egyetem, Nyíregyháza

Budai Arborétum

Diószegi Sámuel Iskolai Botanikus Kert-Debrecen

Madárbarát kertek

A „Madárbarát kert” program

- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Madárvédelmi módszertani gyűjtemény
- Alkalmazkodik a lakó- és munkahelyi környezethez
- Közel 5000 regisztrált madárbarát kert
- Bárhol alkalmazható egyszerű módszerek
- Madárbarát kert, óvoda iskola, sőt panel és munkahely, balkon

Csatlakozás a programhoz: Bárki csatlakozhat!

- Csatlakozás: regisztrációval – regisztrációs csomag
- Legalább 1 mesterséges odú kihelyezése+itatás+télen etetés
- Elismerő tábla odaítélésének feltételei
- Táblák, játékok, játékos tananyagok, tanösvények, táborok, pályázati lehetőségek, MME webáruháza

„Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért,
akit megszálídítottél...”
Antoine de Saint-Exupéry

Orbán Zoltán Madárbarátok könyve

Orbán Zoltán

Madárbarátok könyve

Miért érdeemes?

- Növényvédő szerek helyett hatékony növényvédelem
- A természet megfigyelése, a természet megszerettetése, környezeti nevelés- természet tisztelete
- Madarak megfigyelése
- Gyönyörködés

Hogyan lehet madárbarát egy kert?

- Minél változatosabb, többszintes a növényzet- élőhely, fészkelőhely+táplálék: színes virágágyás, gyepfelület, cserjecsoportok, fák, sövények, lombos fák, örökzöldek és gyümölcsfák is
- madáretetők, madárodúk kihelyezése
- itatók elhelyezése (virágalátét, lapos tálka)
- porfürdők készítése (balkonláda alja, nagyobb virágalátét)

Hogyan gondozzuk a madárbarát kertet?

Elv: kicsit kevesebb szabályosság (gyep, lomb, sövény)

- Hagyjunk nyíratlan foltokat a gyeppen
- Akár kisebb gyomos foltok meghagyása-
madarak táplálék-állatai
- A gyeperöntözése-pl. földigiliszták a rigóknak
- Ősszel kevésbé gondos lombgereblyezés-
megbújó rovarok, csigák...
- Kiszáradt fákat 3-4 m magasra hagyjuk meg,
ne vágjuk ki teljesen- harkályfélék, illetve új
élőhely kúszónövényekkel befuttatva
- Minél színesebb növényegyüttes, virágok
kiültetése- rovarokat vonzzák

A madárbarát kert növényei

- **Hazánkban is honos fák, cserjék**
- **Fészkelésre alkalmas fajok, fajták:** Lucfenyő, erdei fenyő, közönséges boróka, tiszafa, közönséges gyertyán, mezei juhar, korai juhar, hegyi juhar, májusfa, júdásfa, közönséges puszpáng, kutyabenge, orgona, kányabangita, ostroménfa, egybibés galagonya, kétbibés galagonya, fagyal, borostyán, vadszőlő, borbolya, kislevelű hárs.
- **Fészkelésre alkalmas védőcserjék:** Közönséges boróka, közönséges gyertyán (többször visszametszve), mogyoró, egybibés galagonya, kétbibés galagonya, kökény, lilaakác, csíkos kecskerágó, bibircses kecskerágó, veresgyűrű som, húsos som, orgona, fekete bodza.
- **Sövénynek való fajok:** Mogyoró, tűztövis, egybibés galagonya, kétbibés galagonya, téli magyal, közönséges magyal, csíkos kecskerágó, bibircses kecskerágó, veresgyűrű som, közönséges fagyal, télizöld fagyal, kányabangita, téli bangita, közönséges hóbogyó.
- **Táplálékot is adó fajok:** Lucfenyő, erdei fenyő, déli ostorfa, nyugati ostorfa, fekete eperfa, fehér eperfa, madárberkenye, házi berkenye, madárbirs, tűztövis, egybibés galagonya, kétbibés galagonya, kökény, vadcserezsnye, zelnicemeggy, húsos som, fekete bodza.

Madárbarát Budai Arborétum

- Természetvédelmi terület
- Élőhely, menedék, zöld sziget a beépített kerületben, fővárosban
- Változatos növényvilág - gazdagabb fauna, a sokféle növény között több állatfaj talál élelmet, búvóhelyet
- A kert fenntartási munkáinál: igyekszünk szem előtt tartani a területen élő állatok igényeit: pl. a gyepet időről-időre hagyjuk magasabbra nőni, egyes területeken akár termést is érlelni
- Az itt élő madárfajok életkörülményeit kiemelten kezeljük: Madárbarát kert 2006 óta.
- A növényzet nyújtotta lehetőségeken kívül: mesterséges költőhelyek, odúk kihelyezése
- Több pontján álló madáretetőekben is mindig friss napraforgómag várja az éhes vendégeket.

Pillangókertek-illatkertek

- Élénk színek
- Erős illatok
- Nektárdús virágok

- Kertben
- Balkonon
- Panelházakban is

„Lepkemágnés” növények

- Napraforgó, vaníliavirág, nebánsvirág, levendula, kakukkfű, petúnia, szegfűfélék, őszirózsák, nárciszok, zsálya, nyári orgona és különféle gyümölcsfákkal
- sok egyéb rovar érkezése is: pl. méhek
- A kert színes-illatos, döngicséléstől hangos és életteli lesz!

Rovarhotel

- A hasznos kerti rovarok védelme: fátyolkák, fülbemászók, futrinkák, százlábúak....
- A hotel anyagai természetes eredetűek legyenek
- Búvóhelyek + táplálkozó + szaporodó helyek
- Talajjal érintkező vagy lábakon álló
- Anyagok: farönk szeletek, szalmabála, lyukacsos téglák, virágcserepek, széna, nád.....

